

Література

1. В. М. Курепін. Кадрова безпека як складова частина економічної безпеки підприємств аграрного профілю // *Modern Economics*. 2020. № 24. С. 94-99. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V24\(2020\)-15](https://doi.org/10.31521/modecon.V24(2020)-15).
2. Іваненко В. С., Курепін В. М. Кібербезпека як запорука корпоративної стійкості // Інформаційно-психологічна та техногенна безпека: історичні аспекти, особливості захисту суспільства та особистості: матеріали доповідей за результатами проведеного спільного «круглого столу» обліково-фінансовий факультет, інженерно-енергетичний факультет, м. Миколаїв, 9 грудня 2021 р. Миколаїв : МНАУ, 2021. С. 42-45. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/10687>.
3. Іваненко В.С. Фактори дотримання кадрової безпеки на підприємствах аграрного профілю // *Економіко – правові дискусії* : матеріали III Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції студентів, аспірантів та науковців, м. Кропивницький, 30 квітня 2022 р. – Кропивницький : ЛА НАУ, 2022. – С. 71 – 74.
4. Костюк А.С. Бізнес у воєнний час: як змінилося законодавство // *Актуальні проблеми трудових відносин під час воєнного стану* : тези доповідей здобувачів вищої освіти інженерно-енергетичного факультету та інших учасників освітнього процесу за результатами тематичного «круглого столу» на інженерно-енергетичному факультеті, м. Миколаїв, 27 квітня 2022 року. Миколаїв : МНАУ, 2022. С. 21-24.
5. Русавська В. І. Адаптація національного трудового законодавства до законодавства Європейського Союзу // *Розвиток територіальних громад: правові, економічні та соціальні аспекти* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції м. Миколаїв, 23-24 червня 2021 р. Миколаїв : МНАУ, 2021. С. 36-39. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/9821>.

УДК 378.1 (368)

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ В НАУКОВИХ ПРАЦЯХ НАПН УКРАЇНИ

Кушнір В. В.,

молодший науковий співробітник

відділу наукового інформаційно-

аналітичного супроводу освіти

Державної науково-педагогічної

бібліотеки України імені

В. О. Сухомлинського, м. Київ

Анотація. У тезах зроблено спробу розкрити основні психолого-педагогічні аспекти мистецької освіти по результатам аналізу наукових праць учених НАПН України. Зокрема приділено увагу актуальним проблемам розвитку психології та педагогіки мистецтва, до яких віднесено такі чинники, як: реалізація виховного, пізнавального і розвивального потенціалу мистецтва у становленні громадянина України, модернізація психолого-педагогічного змісту вітчизняної мистецької освіти, впровадження інтеграційних особистісно орієнтованих технологій навчання у

мистецьку освіту.

У результаті практикологічного аналізу та узагальнення отриманих висновків щодо виявлених психолого-педагогічних факторів запропоновано зробити акцент на застосуванні засобів розвитку творчої активності у суб'єктів набуття мистецької освіти.

Ключові слова: мистецька освіта, психологія, педагогіка.

Важлива роль у сучасних процесах держави належить мистецькій освіті – специфічному напрямку в освітній галузі. Саме через неї реалізуються актуальні завдання збереження духовної спадщини народу, формується естетична культура особистості людини нової генерації в умовах глобалізаційних трансформацій суспільства. Зміни, що нині відбуваються у сучасній освіті, інтеграція вітчизняних надбань педагогіки і психології у світовий культурний простір, вирішення проблем духовного розвитку молодого покоління на засадах передового досвіду мистецької освіти зумовлює актуальність дослідження психолого-педагогічних аспектів у цьому контексті.

Аналіз останніх досліджень та публікацій дає змогу констатувати, що вивченню проблем мистецької освіти, зокрема психолого-педагогічних її аспектів, приділено значну увагу такими науковцями, як: Ю. Афанасьєв, І. Бех, В. Бітаєв, Л. Левчук, В. Лічковаха, В. Мазепа, О. Оніщенко, Т. Сідлецька, В. Чернець, С. Уланова. В їхніх працях порушено проблему естетичного виховання та гуманізації розвитку особистості людини, а також здійснено аналіз теоретичних основ психолого-педагогічного впливу мистецтва, його культуротворчий і виховний потенціал, що є важливим у формуванні естетичних якостей у людини. Вони наголошують на значущості розвитку духовної культури та світоглядної позиції особистості засобами психологічної дії мистецтва. У педагогічних дослідженнях І. Зязюна, О. Олексюк, В. Орлова, Г. Падалки, О. Рудницької, О. Щолокової запропоновано психолого-методологічні засади мистецько-освітньої проблематики та зазначено неперевершену

роль мистецтва у здійсненні психолого-педагогічної практики, а значить й мистецької освіти у становленні культурно розвиненої особистості з відповідним сьогоденню духовним потенціалом.

Слід зазначити, що поняття «мистецька освіта» більшість учених – педагогів і психологів – розглядають у міцному взаємозв'язку із набутою людиною впродовж життя освітою, не виділяючи особливостей професійної мистецької освіти та її структурних складових. Також у розрізі мистецької освіти виникає напрям – мистецтвознавство, якому присвячено чимало праць таких дослідників, як: С. Волков, І. Ляшенко, О. Майорова, О. Малозьомова, С. Нікуленко, О. Овчарук, Л. Соколюк, Л. Савицька, Р. Шмагал, В. Шульгіна, К. Шамаєв та ін. Багатогранність їх праць стосується питань історії мистецької освіти, аналізу психолого-педагогічних проблем діяльності окремих видів мистецьких закладів освіти, позашкільної освіти, підготовки мистецьких кадрів у сфері музичної, художньої, хореографічної, театральної освіти тощо.

Значущим у цьому векторі дослідження є науковий доробок НАПН України щодо психолого-педагогічного обґрунтування розвитку мистецької освіти в Україні. Відтак, цим питанням охоплюється певна кількість інституцій НАПН України, зокрема колектив Інституту проблем виховання НАПН України на чолі з І. Бехом (<https://ipv.org.ua/>). Слід зосередити увагу, наприклад, на працях таких його дослідників, як: О. Комаровська, С. Коробецька, Н. Миропольська, С. Ничкало та ін.

На меті нашого оповідання постає питання щодо визначення основних психолого-педагогічних аспектів розвитку мистецької освіти в наукових працях учених НАПН України. У такий спосіб, на засадах аналітичного вивчення здобутку Інституту проблем виховання НАПН України нами зроблено певне тезування.

По-перше, мистецька освіта – це соціальне явище, яке є предметом постійної уваги науково-теоретичних досліджень. Її засобами

забезпечується збереження і передача новим поколінням знань і досвіду через мистецькі вартості духовної культури, а також відбувається збагачення індивідів необхідними знаннями про природу, суспільство, характер взаємодії між індивідом і суспільством [3].

По-друге, художньо-творча діяльність є напружена пізнавальна справа, яку спрямовано на постійне самооновлення та вдосконалення особистості. Відтак, в образотворчій практиці виокремлюється низка факторів, що зрушують процес творчості та визначають форми і методи розвитку пізнавального та творчого натхнення [1].

На нашу думку, у векторі мистецької освіти, до основних психолого-педагогічних аспектів її розвитку можуть бути віднесені:

Аспект 1. Активізація пізнавальних та емоційно-вольових чинників (відчуття, сприйняття, уявлення, увага, пам'ять, мислення, уява, емоції та почуття, воля, мотивація), які мають саморозвиваючу базову структуру механізмів для розвитку творчого та критичного мислення особистості. Тим самим відбувається стимулювання творчого процесу [4].

Аспект 2. Реалізація виховного, пізнавального і розвивального потенціалу мистецтва у становленні громадянина України в умовах закладів дошкільної, загальної середньої, професійної, вищої, позашкільної освіти. Тобто включаються всі ресурси формальної, неформальної та інформальної освіти. Формується і розвивається національна ідентичність українців. Ведеться компетентна за вимогами часу підготовка мистецьких кадрів. До того ж, основне теоретичне підґрунтя навчальних предметів у всіх мистецьких закладах освіти становить академічне мистецтво. Адже, суспільна практика засвідчує безумовну життєздатність академічної системи мистецької освіти. Зауважимо, що здійснюючи реформування вищої освіти у світлі Болонського процесу, варто у ході системної модернізації освітньо-кваліфікаційної структури мистецької освіти обов'язково враховувати

вітчизняний конкурентоздатний досвід, у тому числі не забуваючи про її психолого-педагогічне значення.

Таким чином, багаторічний досвід виховання творчих особистостей з врахуванням сучасної психолого-педагогічної практики в умовах мистецької освіти та на основі запровадження інноваційних тенденцій, інтеграції її в культурний простір Європи [2; 5] уможлиблюється як збереження власних вітчизняних мистецьких традицій, так і позиціонування національної специфіки, найкращих вітчизняних здобутків у підготовці мистецьких кадрів у світову практику.

Аспект 3. Модернізація змісту вітчизняної мистецької освіти, впровадження інтеграційних особистісно орієнтованих технологій навчання у мистецьку освіту на засадах наукового психолого-педагогічного та інформаційно-аналітичного супроводу [4].

Таким чином, в рамках наукового дослідження відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського на тему «Бібліографічний та аналітичний супровід діяльності Національної академії педагогічних наук України щодо науково-методичного забезпечення модернізації та реформування освіти» (<https://lib.iitta.gov.ua/cgi/stats/report/themes/0120U002095/>) нами здійснено певний аналіз репозиторію Електронної бібліотеки НАПН України щодо наукового доробку у контексті нашої проблеми дослідження та зроблено такі загальні висновки:

1. У системі НАПН України переважну роль у створенні наукового доробку щодо забезпечення психолого-педагогічного контексту для впровадження у мистецькі заклади освіти України здійснює певна низка інституцій, зокрема – Інститут проблем виховання НАПН України.

2. У працях учених НАПН України, зокрема згадані вище інституції представлено доробок за напрямками:

– тенденції та виклики суспільства до мистецької освіти в реаліях

дистанційного навчання майбутніх митців;

- актуальність естетико-мовних комунікацій навчанні мистецтву;
- формування картини світу дошкільнят та молодших школярів засобами живопису;
- сучасні проблеми та перспективи навчання підприємництву в системі дизайнерської підготовки;
- методики мистецької освіти на засадах психологізації;
- символізм естетико-філософського підґрунтя мистецтва модернізму;
- психолого-педагогічні основи розвитку художньої та дизайнерської творчості;
- психологія креативу мистецької освіти в умовах цифрової творчості;
- психолого-педагогічні основи формування художніх уподобань здобувачів мистецької освіти;
- методичне забезпечення модернізації психолого-педагогічного змісту освітнього процесу в контексті позашкільної освіти;

3. Застосування засобів психолого-педагогічних технологій у формуванні й розвитку творчої активності суб'єктів мистецько-освітнього процесу з врахуванням досвіду науковців інституцій НАПН України має рацію у цьому сенсі.

Література

1. Зязюн І. А. (2000). Педагогіка добра: ідеали і реалії : наук.-метод. посіб. Київ: МАУП, 312 с.
2. Комаровська О. А. (2016). Мистецька освіта: глибина й багатогранність. *Мистецтво та освіта*. Вип. 1. С. 6-9.
3. Навчальні матеріали онлайн. URL: https://pidru4niki.com/86780/kulturologiya/predmet_zavdannya_pedagogiki_mistetstva_mistetska_osvita_suspilne_yavische (дата звернення 12.06.2022).
4. Падалка Г. М. (2016). Розвиток мистецької освіти: модернізаційні аспекти. *Теорія художньої освіти та виховання*, Вип. 3(81), С. 2-6.
5. Сідлецька Т. І. (2012). Становлення і розвиток мистецької освіти в Україні. *Знання. Освіта. Освіченість*: зб. матер. 1-й Міжнар. наук.-практ. конф. Вінниця: